

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/215112,Obchody-44-rocznicy-powstania-Solidarnosci-Rolniczej.html>
26.02.2026, 20:45

[Następny](#)

[Powrót](#)

Obchody 44. rocznicy powstania „Solidarności” Rolniczej

Uroczystości odbyły się 9 marca 2025 roku w Warszawie, w rocznicę pierwszego zjazdu Solidarności Rolniczej. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa.

09.03.2025

Obchody rozpoczęły się o godz. 12.30 uroczystą Mszą św. w Archikatedralnej Bazylice św. Jana Chrzciciela, celebrowaną przez bp. Piotra Jareckiego. Po nabożeństwie dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN złożył kwiaty przy grobie kard. Stefana Wyszyńskiego.

W archikatedrze warszawskiej zaprezentowano wystawę elementarną IPN poświęconą kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu.

Tegoroczne uroczystości miały symboliczny charakter, gdyż zostały połączone z rozpoczęciem starań o nadanie NSZZ RI „Solidarność” patronatu Stolicy Apostolskiej w osobie błogosławionego kardynała Stefana Wyszyńskiego – Prymasa Tysiąclecia, duchowego opiekuna polskiej wsi i rolników, a zarazem wielkiego obrońcy ludzi pracy i godności człowieka.

Po południu w Narodowym Instytucie Kultury i Dziedzictwa Wsi odbyło się sympozjum historyczno-społeczne poświęcone historii Rolniczej „Solidarności”.

Spotkanie otworzył dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

- 8-9 marca 1981 roku, to jedna z kilku najważniejszych dat w historii Rolniczego Związku, powstał wówczas Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”. To data, którą możemy na równi wskazywać z datami strajków w Ustrzykach Dolnych, w Rzeszowie, w Bydgoszczy, czy z datą Zarejestrowania Rolniczego Związku, 12 maja 1981 roku.

Przy tych wszystkich wydarzeniach duchem obecny był ksiądz kardynał Stefan Wyszyński. Nie znalazłem takiego drugiego hierarchy, takiego drugiego prymasa, który by tak często, z taką wielką miłością mówił o rolnictwie, o wsi i o związkowcach

- powiedział dr Mateusz Szpytma, podkreślając zaangażowanie kardynała w powstanie Rolniczej „Solidarności”.

W panelu eksperckim wzięli udział historycy z Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej: dr hab. Rafał Łatka i dr Jan Olaszek. Spotkanie prowadził dr Grzegorz Wołk (Biuro Badań Historycznych IPN). W kolejnej dyskusji uczestniczyli świadkowie historii: Gabriel Janowski i Józef Broniszewski. Rozmowę prowadził dr Grzegorz Wołk (Biuro Badań Historycznych IPN).

Uczestnicy obchodów mogli obejrzeć wystawę IPN „Tu rodziła się Solidarność Rolników”.

Uroczystości odbyły się pod patronatem Metropolity Warszawskiego abp. Adriana Galbasa.

Opiekę merytoryczną nad wydarzeniem sprawowali: Instytut Pamięci Narodowej oraz Narodowy Bank Polski.

Patronat medialny nad uroczystościami objęły m.in.: TV Republika, Gazeta Polska, TV Trwam, Radio Maryja oraz Telewizja Polska, uroczystości zostały również objęte Honorowym Patronatem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Powstanie „Solidarności” było jednym z najważniejszych wydarzeń końca XX w. na świecie. Od samego początku wspierali ją polscy rolnicy. Rejestrując NSZZ „Solidarność”, komuniści nie zgodzili się na rejestrację podobnego związku rolników. Jego statut został złożony w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie już 24 września 1980 r.

Wśród najważniejszych postulatów ludności wiejskiej znalazły się:

- prawo do swobodnego zrzeszania się w niezależnych związkach zawodowych
- poszanowanie przez komunistyczne władze prawa do własności ziemi
- swobodny obrót własnością ziemską
- zrównanie w prawach gospodarstw rolników indywidualnych z uprzywilejowanymi dotąd państwowymi gospodarstwami rolnymi (PGR)
- ujednolicenie praw socjalnych na wsi i w mieście
- reforma szkolnictwa wiejskiego
- poszanowanie wolności religijnej

29 grudnia 1980 r. w Ustrzykach Dolnych rozpoczął się chłopski protest, a 5 stycznia 1981 r. w Rzeszowie rozpoczęła się okupacja siedziby Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych. Na przełomie stycznia i lutego kilkanaście osób podjęło głodówkę w kościele św. Józefa w Świdnicy. Jednym z postulatów protestujących była rejestracja niezależnego związku zawodowego rolników. Co prawda 10 lutego komunistyczny Sąd Najwyższy odrzucił wniosek o rejestrację „Solidarności” rolników, jednak wkrótce (18/20 lutego) protesty doprowadziły do podpisania tzw. porozumień rzeszowsko-ustrzyckich. Były one ostatnim – po Gdańsku, Szczecinie, Jastrzębiu-Zdroju, Dąbrowie Górniczej – porozumieniem społecznym zawartym w latach 1980-81. W reakcji na stały sprzeciw reżimu w sprawie rejestracji związku zawodowego rolników w marcu w Poznaniu doszło do zjednoczenia istniejących już niezależnych organizacji chłopskich, które przyjęły wspólną nazwę NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Działania rolników były systematycznie wspierane przez NSZZ „Solidarność” oraz hierarchię kościelną. Prymas Stefan Wyszyński wielokrotnie spotykał się z liderami „chłopskimi” oraz osobiście interweniował u komunistycznych władz, popierając dążenia ludności wiejskiej.

W walce przeciwko powstaniu rolniczego związku zawodowego komunistyczna władza doprowadziła do słynnego kryzysu bydgoskiego. Jako protest wobec brutalnych działań reżimu 27 marca 1981 r. miał miejsce największy strajk w Polsce. Uczestniczyło w nim ok. 11 mln osób, a więc nawet więcej niż wynosiła liczba członków „Solidarności”. Dopiero ten zdecydowany protest wszystkich środowisk patriotycznych w całej Polsce wymusił rejestrację 12 maja 1981 r. Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Wielu specjalistów ocenia ten sukces także jako ostatnie społeczne dzieło prymasa Wyszyńskiego. Swojego oburzenia nie kryli natomiast komuniści moskiewscy. „Kania obiecał, że się nie poddadzie, że nie zarejestrujecie »Solidarności wiejskiej«. [...] A jednak skapitulowano. W jakiej postawiliście nas sytuacji?” – huczał członek sowieckiego Politbiura Michaił Susłow.

Polska „Solidarność” była iskrą, która dała początek upadkowi sowieckiego imperium oraz uzależnionych państw komunistycznych na czterech kontynentach. Przebudowie uległ świat ukształtowany przez „zimną wojnę” po 1945 r. Efektem było wyzwolenie się wielu państw spod zależności i okupacji Związku Sowieckiego od Litwy, Łotwy i Estonii po Gruzję. Dzięki przełomowi zapoczątkowanemu przez „Solidarność” stało się także możliwe zjednoczenie Niemiec. Polska „Solidarność” to triumf pokojowej siły ducha nad materialistycznym komunistycznym imperium zła.

Polecamy materiały Instytutu Pamięci Narodowej poświęcone Rolniczej „Solidarności”:

- [Andrzej W. Kaczorowski: Rolnicy „okrągłego stołu”](#)
- [Mateusz Szpytma: Jan Antoń – gazda z pięćdziesiątego województwa](#)
- [Andrzej W. Kaczorowski: Prymas wobec rolniczej „Solidarności”](#)
- [Teka edukacyjna IPN: „O wieś polską wolną, niezależną, samorządną. Od PSL do NSZZ RI «Solidarność» \(1944–1989\)”](#)
- [Dodatek prasowy: Kurier Kielecki. Solidarna wieś \[PDF\]](#)
- [Cykl wykładów „Bohaterowie Zielonej Solidarności”](#)
- [Wystawa „Tu rodziła się Solidarność Rolników”](#)
- [Biograficzna wystawa elementarna „Stefan Wyszyński”](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Obchody

Powiązane wiadomości

Wystawa IPN poświęcona Prymasowi Tysiąclecia w Archikatedrze Warszawskiej